

LYSTSPILLET

Riksteatret
Sesongen 69/70

GARDEN-PARTY

ALAN AYCKBOURN

*„Dette er lånte penger, som
jeg har lånt rundt hos
folk, for jeg er redd det er
helt slutt på reise-
pengene mine,“ sa Tore.*

(Snorre)

Når det gjelder
kroner og øre,
snakk med

**BERGENS
PRIVATBANK**

ALAN AYCKBOURN

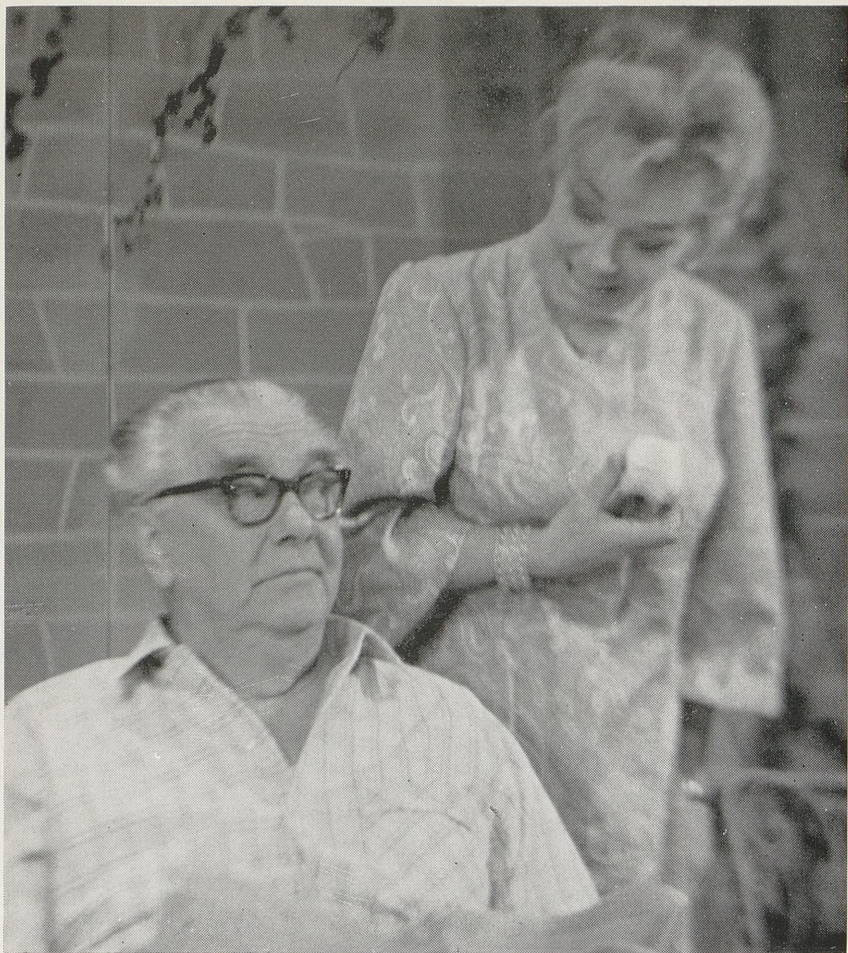
heter forfatteren av kveldens komedie. Han er født i 1939 i London, 17 år gammel begynte han å arbeide som regiassistent ved Edinburgh-festivalen. Siden har han vært skuespiller og produsent ved BBC. Hittil er han ikke spilt i Norge, mens han har fått oppført ni helaftensstykker og to enaktere i hjemlandet. Han blir betraktet som et håp av den engelske kritikken — men særlig talent for komediegenren, og det klas-siske komediemønstret han har benyttet i kveldens stykke, har ført til at man har hilst ham som noe av en Feydeau i moderne utgave.

«Garden Party» heter egentlig med sin så godt som uoversettelige engelske tittel «Relativly Speaking», og hadde premiere på Duke of Yorks Theatre i London våren 1967, med Celia Johnson i den kvinnelige hovedrollen. Den meget lettbente farsen ble fort Ayckbourns egentlige gjennombrudd og har gått inn på lystspill-repertoarene rundt om i verden.

Når man har sammenlignet den unge britiske forfatteren med den store klassikeren innen farsen, George Feydeau, ligger det nær å sitere franskmannen: — Hvis to av mine personer ikke under noen omstendighet bør møtes, så sørger jeg for å konfrontere dem med hverandre så fort som mulig.

Videre kan vi minne om ingrediensene i en riktig Feydeau-farse — som f. eks. «Fruer på vift», «Den søte kløe», «Loppen i øret» osv.: moro med den forkjetrede dobbeltmoral, scenisk komikk som springer ut av forvekslinger og misforståelser, sannheter som forties eller omskrives. Tvetydigheter og gags. En sinnsyn intrige — en balansegang like på skandalens rand.

Forviklingene på scenen mens publikum kjenner sammenhengene —, jo — noe av dette får oss til å nikke gjenkjennende.

RANDI BRÆNNE har nylig gjestet Riksteatret i to hovedroller i seriøse skuespill — moren i «Andorra» og Linda i «En handelsreisendes død». Et par år før gjestet hun i lystspillet «Koste hva det vil» — og «Ingen blomster, takk».

I sin tid var hun et lite riksteater for seg selv, med utallige egne turneer. Hun har vært fast knyttet til Den Nationale Scene, Trøndelag Teater og Centralteatret, og har gjestet mange ganger på Det Nye Teater. Hun har også vært med i flere norske filmer.

KRISTIAN HEFTE har vi første gang gleden av å ha som gjest på Riksteatret. Han er fast på Trøndelag Teater, der han opp gjennom årene har en lang rekke store roller bak seg. Mjøen instruerte «To ess og ingen dame» også i Trondheim, der Hefte var med. Han hadde stor suksess som melkemannen Tevye i «Spillemann på taket» i forrige sesong.

HEGE ROHDE kommer til oss som gjest fra Den Nationale Scene, der hun har vært i seks år, etter endt teaterskole i England. Hun har vært med i revyer, har danset og sunget i mange oppsetninger. I Bergen har hun bl. a. spilt i «Se, men ikke høre», «Tips om å nå til topps», «Cabaret», «Hello Dolly», «Kjøpmannen i Venedig» og «Peer Gynt».

KAARE KROPPAN kom til Riksteatret fra Trøndelag Teater. Her har han spilt Shakespeare (i «Othello») og Ibsen (Løvborg i «Hedda Gabler»), moderne engelsk drama (i «Varmebølge»), moderne russisk («Venner og elskere»), moderne amerikansk (Happy i «En handelsreisendes død») — og moderne norsk dramatik (Sjørøveren i «Sønnafor verden»). Lystspillroller har han hatt i «Alle elsker frøken Opal» og «To ess og ingen dame».

OVERSETTEREN

Jon Lennart Mjøen har oversatt omtrent 60—70 stykker, tror han selv. Det siste er GARDEN PARTY. Som instruktør av stykker andre har oversatt, har han ofte skrevet om og bearbeidet. Det merkes allerede på første leseprøve at instruktøren vil ha muntlig og naturlig norsk. Her får skuespillerne full anledning til å samarbeide. Gode forslag til en bedre replikk, taes til følge.

INSTRUKTØREN

En instruktør som arbeider med et stykke, har sjelden særlig lyst til å uttale seg om det. Og dessuten: man bør vel nødig mase på instruktøren som har effektive arbeidsprøver og premierdato i hodet, om kommentarer til det han gjør?

Det mest slående for én som kommer inn utenfra til Jon Lennart Mjøens prøver, er ro og konsentrasjon, uten unødige avbrytelser og mas. Skuespillerne får prøve gjennom scenen, før Mjøen korrigerer og foreslår andre løsninger. Like viktig for skuespillerne er det å få bekreftet det de gjør som er godt og virker på scenen.

Det er påfallende hvor ofte Jon Lennart Mjøen har instruert stykker som er blitt suksess. «Kaktusblomsten» — over ett år på Oslo Nye Teater. «Født igår» på Riksteatret. «To ess og ingen dame» på Trøndelag Teater, Riksteatret og Den Nationale Scene. «Skulle det dukke opp flere lik er det bare å ringe» hadde Norgespremiere på turné for godt og vel et år siden. Siden har stykket gått for fulle hus på Oslo Nye. Mjøen begynte å instruere på Centralteatret i 1947. Selv hadde han vært skuespiller i en årrekke, etter læretiden på Max Reinhards teater i Berlin.

— Er det slik at «lystspill-instruktøren» Mjøen bare bryr seg om å sette opp stykker i den lettere genren? Noe av det han ser tilbake på som utfordrende og spennende oppgaver er Sartres «Fangene i Altona», Albees «The Zoo Story» og Wittlingers «Kjenner De Melkeveien?» som ble fine kunstneriske seire.

Men et godt lystspill er derfor ikke å forakte, og krever ikke mindre påpasselighet og dyktighet av instruktør og skuespillere. Dypsindige uttalelser og tolkning av GARDEN PARTY vil ikke instruktøren være med på.

— Artige situasjoner. Vent å se hva vi får ut av det, sier han.

GARDEN PARTY — MED LØVER?

Plakaten for lystspillet GARDEN PARTY viser en prektig stor han-løve, og en litt mindre han-løve. Nå er det aldri morsomt for den som forteller en vits å forklare hva han mener. Likevel interPELLerer vi tegneren som laget plakaten i sakens anledning:

— Men hva i alle dager skal nå dette bety? Er det løver i selskap, selskapsløver — eller?

Tegneren: —

Vi: — Symbolsk altså, skal det liksom være noen i løveham?

Tegneren: — Eller får i ulve-ham — eller omvendt . . .

Nytt forsøk: — Løven er Dyrenes Konge?

Tegneren: — Noen er mer dyr, ja — enn andre er dyr . . .

Vi: — Skal vi inn på Freud og drømmetydning og driftsliv? Det ubevisst dyriske? I et lystspill . . .

— Liker du ikke løver? sa tegneren.

Vi: — Kysse-merket?

Tegneren: — Bevisst og tilsiktet.

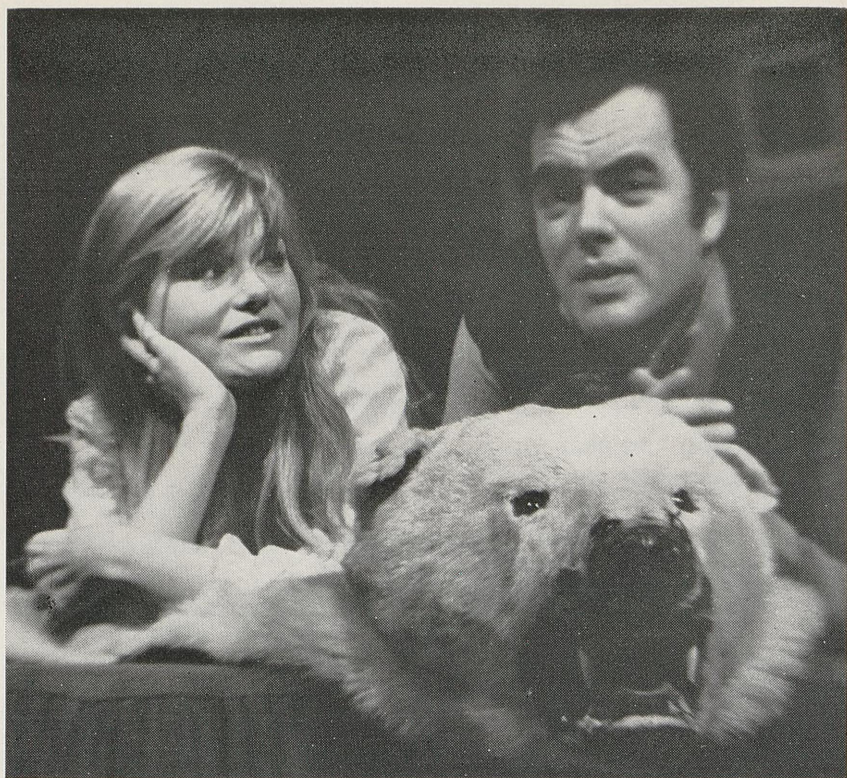
Vi: — Men, folk må jo tro det er sirkus som kommer!

Tegneren: — Ja, er det ikke Riksteatret, da?

Vi: — Tenk på familier med små barn som er kommet for å se på løvene!

Tegneren: — De har jo sett plakaten, mann! Der har du løver som sier seks . . .

— Sex?

GARDEN-PARTY

Instruktør:

JON LENNART MJØEN

Dekorasjon:

HARALD MARTIN

Kostymer:

RAGNHILD ENGBRET

I rollene:

Greg

KAARE KROPPAN

Ginny

HEGE ROHDE

Sheila

RANDI BRÆNNE

Philip

KRISTIAN HEFTE

(Relativly Speaking)

Av ALAN AYCKBOURN

Oversettelse: JON LENNART MIØEN

Teaterforlag: Carl Strakosch & Olaf Nordgreen

Forestillingen varer 2¼ time.

Turnéleder: RANDI BRÆNNE

Suffli: SISSEL WARHUUS

Inspisient: BIRGER KINGSRØD

MALURT I ET BEGER

Kveldens lystspill ble den unge forfatteren Alan Ayckbourns gjennombrudd. Men, for å være sannferdig: enkelte kritikere helte noen dråper malurt i den unge forfatterens seiers-beger. Nedenfor gjengir vi de innvendingene som anmelderen i «Plays and Players» hadde:

En god latter i hvert fall

Kan et lystspill være usannsynlig og samtidig morsomt? Hvis man skal dømme etter Alan Ayckbourn's siste skuespill er svaret ja. Situasjonen som ligger til grunn for stykket ville appellert til Feydeau. En heller uskyldig ung mann har en alvorlig historie med en ikke fullt så uskyldig pike, og bestemmer seg for å gifte seg med henne. Derfor vil han møte hennes familie. Hun er unnvikende, men forteller at en adresse skriblet ned på en sigarettpakke er foreldrenes adresse og hun skal besøke dem på søndag. Søndag dukker vår helt opp på denne adressen for å presentere seg som Virginias forlovede. Men som vi gjetter temmelig fort, er de som bor i huset ikke hennes foreldre. Godt og vel, hvis dette var Feydeau ville det være begynnelsen til en endeløs rekke av komplikasjoner. For Mr. Ayckbourn er det hele situasjonen. De fire personene er persongalleriet, og hele komedien er trukket ut av det mønstret av misforståelser som finnes i den gitte situasjon. Det må begynne med et par ganske opplagte usannsynligheter: Greg kommer til «The Willows» og han må oppføre seg som sikkert ingen ung mann i verden ville opptre. Han spaserer rett inn, uten å presentere seg — og forblir guddommelig uvitende om hvor fullstendig underlig hans ankomst må virke . . .

OK. Så aksepterer vi denne skamløse usannsynligheten — for når tingene begynner å skje, er resultatet morsomt. Unektelig morsomt! Selv om de unge skuespillerne gjør en stor innsats for å få oss til å overse usannsynlighetene, er det eldre paret velskrevet og kan spilles ganske superbt . . .

(Om den kvinnelige hovedrollen:) hun har et nydelig register å spille på som den veloppdragne engelske damen; høflig prøver hun å mestre en vanskelig gjest og samtidig finne ut — ubemerket — hvem pokker han er og hva han vil. Hennes ledende spørsmål fører ingensteds hen, og damens desperasjon vokser til hun havner i en kokende pøl av forvirring.

Selv om vi vet at situasjonen er usannsynlig og at den grad av unnvikenhet som Greg helt uvitende mestrer er utenfor alt hva en noenlunde normal person ville prestere, så kan dermed disse kunstige stimuli føre til situasjoner som er drepende presise og hysterisk morsomme.

Ektemannen får sin store sjanse senere. Ginny kommer og . . . nå føler husets frue seg ganske fornøyd: her ser hun det tapte mellomledd. Siden hun vet at Virginia arbeider for hennes mann, kan hun derfor forestille seg at det er en eller annen grunn for at Ginny med forlovede dukker opp denne vakre søndags morgenen. Men for ektemannen er det her vanskelighetene begynner . . .

Hvilke innvendinger man må ha mot usannsynlighetene, så kan iallfall stykket anbefales som noe å le av. Jeg lo ganske meget, og de fleste rundt meg lo enda mer . . .

(John Russel Taylor,
Plays and Players, juni 1967).

TITTELEN

På engelsk heter stykket RELATIVLY SPEAKING. RELATIVT SAGT — ALT ER RELATIV . . . det minner mer om relativitetsteorien enn om et lystspill.

Dessuten har originaltittelen en underfundig hentydning til «slektninger og familie». — Og «noe som står i forhold til noe annet» — eller «noen som står i forhold osv.», «familiært» —.

Vi har gjort som svenskene. Da stykket hadde Sverige-premiere på Vasa-teatern i forrige sesong, ble tittelen GARDEN PARTY. Engelsk det også — og det igjen vekker realtvt spesielle assosiasjoner.

Vi ender opp med å gi den engelske forfatteren kompliment for en tittel som sier mye i originalutgaven, men som er litt av en nøtt for den som skal overføre begrepene til norsk.

INTERESSERT I TEATERUTDANNELSE

Siden Statens Teaterskole ble startet i 1953 har det skjedd en voldsom utvikling innen teatret. Gamle forestillinger om teater er blitt snudd opp ned, og aktive teaterfolk har søkt nye uttrykksformer i en intens søken etter kontakt med samfunnsgrupper som tradisjonelt har vært lite opptatt av teater. I denne utvikling har teaterutdannelsen spilt en stadig større rolle.

Med kravet om spesialisering og solid yrkesutdanning som drivkraft er man også i teatret blitt opptatt av å skaffe utdannings-tilbud på høyde med utviklingen.

Gjelder det skuespillere, kan man si at det i dag foreligger et godt tilbud.

Mulighetene for de uteksaminerte elever er også meget gode.

Andre innen teatret, instruktører, — scenografer (teatermalere), — teknikere, — kostymetegnere, — sminkeører, — teaterkonsulenter, har dessverre ennå ikke fått liknende tilbud. Men forsøk har vært gjort, og ting er på trappene, og mulighetene etter avsluttet utdanning er så absolutt til stede.

For bedre å kunne tilfredsstillende ønsker om en utdanning og kravet på slik undervisning er Statens Teaterskole interessert i høre fra alle teaterinteresserte som går med tanker om å søke teatret. Vi er interessert i å hjelpe med informasjon og opplysninger alle dem som kanskje har lyst, men vet for lite om hva de kunne tenke seg å forsøke seg på eller hvordan de kan utdanne seg for teater.

skriv til

STATENS TEATERSKOLE,

Sørkedalsveien 106, Oslo 3 —

eller besøk oss personlig.

RIKSTEATRETS TURNÉER I VINTER OG VÅR:

GARDEN PARTY har premiere 12. januar i Bodø. Turnéen går gjennom hele Nordland til Vestlandet, Sørlandet, Østlandet og til Trøndelag, fram til påske.

Vår store oppsetning i sesongen er:
OKLAHOMA! Musical av Richard Rodgers og Oscar Hammerstein.

Regi: Asbjørn Toms. **Dekor:** Dag Frogner. **Kostymer:** Ragnhild Engebret. **I rollene:** Synnøve Gleditsch — Per Skift — Arne Hendriksen — Ann Marie Klemsdal Britta Lech-Hanssen — Thor Chr. Boger — Noralv Teigen — Tor Bjarke — Guri Sem — Ilse Kramm og Gunnar Johnsen.

Koreograf: Emte Stag, og dansere er: Ma Rosnes — Turi Grotterud — Agnes Randers-Pehrson — Wesse Halse — Geir Johansen og Wilhelm Sandven.

Kapellmester: Kari Stokke, og 5 musikere. **Premiere:** Drammen 20. jan., turné i Sør-Norge før påske. Etter påske Nord-Norge, til 24. april.

Riksteatrets oppsetninger til skolene:

GEORG, SIT DU GODT? av Dag Solstad/Einar Økland.

Regi: Gudrun Waadeland. Med: Kaare Wicklund, Marit Bolling, Knut Ørvig, Carl Habel, Egil Lorck. Turné: 9. febr. til påske.

HVA BRÅKER ULLA OM? av Claes Engström. **Regi:** Nicole Macé. Med: Odd Remen, Gerd Wiik, Synnøve Strigen, Torill Øyen, Lillian Lydersen. Turné: 9. febr. til påske.

Marit Bolling med ONKEL KARFUNKEL, viser og vers, til småskolen.

For alderstrygdede og i forskjellige institusjoner:

SANG TIL SOLEN, dikt og toner fra skillingviser til Harald Sverdrup — program ved Marit Bolling.

Samarbeidsturnéene:

Fra **DET NORSKE TEATRET:** HEIM, KJÆRE HEIM av Kent Andersson/Bengt Bratt. Regi: Elisabeth Bang. Premiere: Vinstra 23. jan.

For barna:

PIPPI LANGSTRØMPE av Astrid Lindgren.

Regi: Rolf Sand. Turné: 23. jan.—13. febr.

HARRY av Magne Thorsen. Regi: Gunnar Bull Gundersen. Premiere: Drammen 16. febr. — turné i Trøndelag og på Vestlandet, til påske.

Fra **DEN NATIONALE SCENE:** GJENGANGERE av Henrik Ibsen. Regi: Otto Homlung. Premiere: Stjørdal 26. jan., turné i Nord-Norge til i mars.

For skolene:

PEER GYNT av Henrik Ibsen, nyoppsetning, regi: Knut Thomassen. Turné 20. jan.—9. febr.

Fra **NATIONALTHEATRET:** GERTS HAVE av Gunnar Heiberg. Regi: Jan Bull. Til 100 års jubileet i Drammen Teater 9., 10. og 11. februar. Turné senere i sesongen.

Fra **OSLO NYE TEATER:** PLAYBOY av Terence Frisby. Regi: Jon Lennart Mjøen. Premiere: Jørpeland 14. jan. — turné på Vestlandet. Ny turné senere i sesongen.

PÅ DE ANDRE TEATRENE

Riksteatrets abonnentsjekker gir rabatt til forestillinger på de andre teatrene:

NATIONALTHEATRET — hovedscenen:

NAAR DEN NY VIN BLOMSTRER av Bjørnstjerne Bjørnson.

Regi: Knut M. Hansson.

BYGMESTER SOLNESS av Henrik Ibsen.

Regi: Arild Brinchmann.

DEN STUNDESLØSE av Ludvig Holberg.

Regi: Edith Roger.

SEMMELWEIS av Jens Bjørneboe.

Regi: Magne Bleness.

SKANDALESKOLEN av R. B. Sheridan.
Regi: Per Bronken.

EDWARD II av Christopher Marlowe.
Regi: Kazimierz Dejmek.

Amfiscenen: SANDKASSEN av Kent Andersson. Regi: Janken Varden. GERTS HAVE av Gunnar Heiberg. Regi: Jan Bull. DET STORE SMELLET av Ann Jellicoe. Regi: Jan Bull. DEILIGE DAGER av Samuel Beckett. Regi: Kirsten Sørlie.

For barna: DYRENE I HAKKEBAKKESKOGEN av Thorbjørn Egner.

DET NORSKE TEATRET:

Å MISTE EIT ROMSKIP av Jon Bing/Tor Åge Bringsværd. Regi: Ola B. Johannessen.

Å VERA ELLER IKKJE VERA. Manus og regi: Karel Hlavaty.

ONKEL VANJA av Anton Tsjekhov. Regi: Tormod Skagestad.

For barna: PIPPI LANGSTRØMPE av Astrid Lindgren. Regi: Rolf Sand.

OSLO NYE TEATER:

SKULLE DET DUKKE OPP FLERE LIK ER DET BARE Å RINGE av Jack Poplewell. Regi: Jon Lennart Mjøen.

DU DEILIGE UNGDOM av Tennessee Williams. Regi: Barthold Halle.

For barna: ROBIN HOOD, dramatisert av Sven Lange. Regi: Erik Lassen.

DEN NATIONALE SCENE:

DEN GLADE ENKE av Franz Léhar. Regi: Aloysius Valente.

ALICE I UNDERVERDENEN av Klaus Hagerup/Sverre Bergh. Regi: Sven Henning.

LIKE FOR LIKE av William Shakespeare. Regi: Krystyna Skuszanka.

(Se også neste side)

Lille Scene: MIN KONES HAVE av Edward Albee.
Regi: Anne Gullestad. GJENGANGERE av Henrik Ibsen. Regi: Otto Homlung.

For barna: FOLK OG RØVERE I KARDEMOMME BY av Thorbjørn Egner. Regi: Lothar Lindtner.

ROGALAND TEATER:

MØRKE MIDT PÅ DAGEN av Arthur Koestler, dramatisert av Sidney Kingsley. Regi: Bjørn Endreson.

HJEMMET av Kent Andersson/Bengt Bratt. Regi: Arne Thomas Olsen.

TARTUFFE av Moliere. Regi: Bengt Erik Larsen.

MENS VI VENTER PÅ GODOT av Samuel Beckett.

TRØNDELAG TEATER:

EN FOLKEFIENDE av Henrik Ibsen. Regi: Kjetil Bang-Hansen.

ANTIGONE av Sofokles. Regi: Stein Winge.

Riksteatrets styre:

Stortingsrepr. Einar Hovdhaugen, formann, Venabygd. Stortingsrepr. Per Magnus Karstensen, viseformann, Mo i Rana. Forfatterinnen Ebba Haslund, Bærum. Lærer Liv Midttun, Øvre Eiker. Stud. mag. art. Gunnar Magnus, Asker.

Varamenn: Ordfører Petter Pettersson, Molde. Skolestyrer Mathias Skrede, Nordfjordeid. Skuespiller Pål Skjønberg, Bærum. Fru Randi Nilssen, Tromsø. Fru Ragnhild Aasberg, Dagali.

Administrasjon:

Teatersjef: Eivind Hjelmtveit.
Økonomisjef: Thomas Weibell.
Organisasjonssjef: Rolf Falkenberg Smith.
Produksjonsleder: Erik Frisch.
Skolesekretær: Tor Skule.
Salgskonsulent: Arvid Storm Torstensen.
Kunstneriske konsulenter: Svein Erik Brodal,
Jon Lennart Mjøen,
Gudrun Waadeland.

Kontakt for turneen med «Garden Party»:

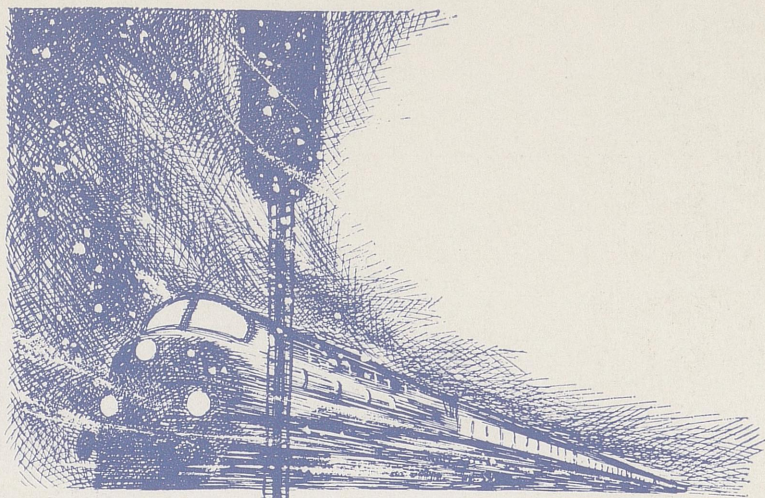
Fullmektig Randi Semb Rivå.

RIKSTEATRET, Sørkedalsveien 106, Oslo 3 — tlf. 69 60 86.

Programredaksjon: Pressesekretær Eli Vercoe.

Teaterfotograf: Sturlason.

Trykk: Enersens Trykkeri, Oslo.

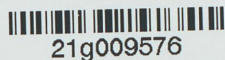

Stasjonens sindrige systemer
for togenes ankomst og reise
skjelver usynlige i kvelden.
Signalene roper og svarer.
Rødt mot den ytterste grense
blaffer til grønt under skyer
av frådende damp.
Oljede lokomotiver
ligger som glinsende rovdyr
ferdig til spranget mot mørket.
Stålskinner dirrer under uhørlige lykter
grådig mot tyngdens ekstase . . .

Utdrag av Astrid Tollefsens jernbanedikt «Reisekveld».

Til alle tider — i all slags vær — det går alltid et tog!

DEN GRØNNE SERIE

Gyldendals moderne skuespillserie

- Edward Albee*: Hvem er redd for Virginia Woolf? Kr. 22,40.
Samuel Beckett: Skuespill. Kr. 14,50.
Jens Bjørneboe: Fugleelskerne. Kr. 16,30.
Jens Bjørneboe: Semmelweis. Kr. 19,50.
Johan Borgen: Frigjøringsdag. Kr. 22,40.
Bertolt Brecht: Skuespill. Kr. 14,50.
Anders Bye: Freden, friheten, kjærligheten og alle sammen.
Kr. 15,50.
Peder W. Cappelen: Tornerose, den sovende skjønnhet.
Kr. 22,50.
Finn Carling: Gitrene. Kr. 16,30.
Finn Carling: Slangen. Kr. 17,50.
Solveig Christov: Befrielsen. Kr. 17,20.
Friedrich Dürrenmatt: Meteoren. Kr. 18,50.
Jean Genet: Balkongen. Kr. 22,40.
Nordahl Grieg: Nederlaget. Kr. 19,80.
Helge Hagerup: Superboy. Kr. 18,50.
Alfred Hauge: Cleng Peerson. Utvandring. Kr. 20,00.
Sigbjørn Hølmehakk: Heltedød til salgs. Kr. 17,00.
Eugène Ionesco: Neshornet. Kr. 16,60.
Georg Johannesen: Cassandra. Kr. 19,50.
Erik Krag: Den barnløse. Kr. 13,20.
Arthur Miller: Prisen. Kr. 29,50.
Gunnar Mørch: Sønnafor verden. Kr. 17,60.
Ernst Orvil: Invitt til lyst. Kr. 12,80.
Luigi Pirandello: Seks personer søker en forfatter. Kr. 24,50.
Marie Takvam: Idun. Kr. 12,80.
Anton Tsjekhov: Tre søstre. Kr. 20,00.
Peter Weiss: Mordet på Marat. Kr. 26,00.

Gå innom en bokhandel — eller skriv til oss.

GYLDENDAL NORSK FORLAG

Sentrum — Oslo 1
